

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

1. Οι λαοί της Μεσοποταμίας (σ.10-20)

1.1 Η χώρα

Μεσοποταμία ονομάστηκε από τους αρχαίους Έλληνες η χώρα την οποία διαρρέουν ο Τίγρης (ανατολικά) και ο Ευφράτης (δυτικά). Με το όνομα αυτό οριοθετείται μια μεγάλη περιοχή που περιλαμβάνει τις κοιλάδες των δύο ποταμών και των παραποτάμων τους. Εδώ βρίσκεται σήμερα το Ιράκ.

Η βόρεια Μεσοποταμία είναι ορεινή και ονομάζεται από τους Έλληνες Ασσυρία. Στη μέση και νότια το έδαφος είναι αργιλώδες και άγονο και είναι η γνωστή μας Βαβυλωνία. Όμως η άρδευση της γης από τα νερά των ποταμών μετέβαλε τις άγονες εκτάσεις σε εύφορες για την καλλιέργεια σιτηρών. Το νότιο μέρος της χώρας ονομαζόταν Χαλδαία.

1.2 Οικονομική, κοινωνική και πολιτική οργάνωση.

Η οικονομία

Η Μεσοποταμία ήταν χώρα γεωργική. Από την 4η χιλιετία οι Σουμέριοι, οι αρχαιότεροι κάτοικοι είχαν ως κύρια ασχολία την άρδευση και την καλλιέργεια των χωραφιών. Έτσι εξασφαλίστηκε η πλούσια συγκομιδή σε σιτάρι και κριθάρι, ενώ η παράλληλη εκτροφή μεγάλου αριθμού κοπαδιών εξασφάλιζε ποσότητες γάλακτος και μαλλιού. Αρκετοί από τους κατοίκους ασχολήθηκαν με τη βιοτεχνία και τη μεταλλοτεχνία. Η υπερπαραγωγή προϊόντων οδήγησε στην ανάπτυξη του εμπορίου που βασιζόταν στην εξαγωγή του πλεονάσματος, ιδιαίτερα των γεωργικών και κτηνοτροφικών αγαθών και την εισαγωγή πρώτων υλών, ιδίως μετάλλων.

Η κοινωνία

Επί Σουμερίων υπάρχει καθεστώς ατομικής ιδιοκτησίας.

Το μεγαλύτερο μέρος της γης ανήκει στους ευγενείς και τους ιερείς.

Τις μεγάλες εκτάσεις καλλιεργούν ελεύθεροι καλλιεργητές που είναι ακτήμονες.

Μέρος της γης ανήκει σε πολίτες που ανήκουν σε πατριαρχικές οικογένειες και σε κοινότητες.

Ο ηγεμόνας κάθε πόλης θεωρούνταν και ο εκπρόσωπος του Θεού στη γη.

Η κοινωνική πυραμίδα είχε ως εξής:

Το κράτος είχε θεοκρατική οργάνωση και χαρακτήρα.

Ο ανώτατος άρχοντας θεωρούνταν θεός ή προσωποποίηση του Θεού.

Οι ευγενείς και οι ιερείς αποτελούσαν ιδιαίτερη τάξη.

Στη βάση της πυραμίδας βρίσκονταν οι ελεύθεροι πολίτες, γεωργοί, τεχνίτες, κ.α

Οι δούλοι ήταν κυρίως αιχμάλωτοι πολέμου και ελεύθεροι γεωργοί που λόγω χρεών είχαν χάσει την ελευθερία τους.

1.3 Η ιστορία

Οι Σουμέριοι

Την 4η χιλιετία στη Χαλδαία έρχονται οι Σουμέριοι. Ακόμη δεν έχει δοθεί πειστική απάντηση για την προέλευσή τους.

- Οργανώνονται σε πόλεις στα μέσα της χιλιετίας και δημιουργούν τεράστια ανάκτορα με πρωτότυπους ναούς, τα ζιγκουράτ και οχυρώνονται με μεγάλα τείχη. Οργανώνονται σε πόλεις - κράτη όπως οι αρχαίοι Έλληνες.
- Ανακάλυψαν τον τροχό και τον χρησιμοποίησαν για την άρδευση της γης, την κατασκευή του άρματος και αλλού.
- Προχώρησαν στον υπολογισμό των καλλιεργήσιμων εκτάσεων
- Χρησιμοποίησαν μεταλλικά εργαλεία και τελειοποίησαν το άροτρο.
- Κατάφεραν πρώτοι να πετύχουν την αποβουτύρωση του γάλακτος
- Για την κατασκευή κτιρίων χρησιμοποίησαν τον άργιλο, αφού απουσιάζει η ξυλεία και η πέτρα και δημιούργησαν τον πλίνθο ως οικοδομικό υλικό.
- Δημιούργησαν τη σφηνοειδή γραφή και μας έχουν διασωθεί χιλιάδες πινακίδες με σφηνοειδείς χαρακτήρες.
- Ανέπτυξαν εμπορικές σχέσεις με άλλους λαούς (Καύκασο, Ινδίες, Μ.Ασία) και επιτόνησαν ορισμένα μέτρα και σταθμά καθώς και τα πρώτα νομίσματα και τις σφραγίδες.

1.4 Ο πολιτισμός

Η θρησκεία

Η κάθε πόλη ανήκει σε κάποιο θεό. Αυτός κατοικεί στο μικρό ναό στην κορυφή ενός οικοδομήματος, μιας βαθμιδωτής πυραμίδας, το ζιγκουράτ. Αυτό ήταν τόπος λατρείας αλλά και διοικητήριο, θησαυροφυλάκιο, αποθήκη εμπορευμάτων κ.α.

Τα σημαντικά φύλα που ήρθαν μετά τους Σουμέριους υιοθέτησαν τις ίδιες λατρευτικές αντιλήψεις.

Σημαντικότερος θεός στη Βαβυλώνα ήταν ο Μαρντούκ, θεός προστάτης της Βαβυλώνας, ενώ την εποχή των Ασσυρίων ήταν ο Ασσορ, θεός προστάτης της Νινευί.

Οι λαοί της Μεσοποταμίας πίστευαν πως η μοίρα των ανθρώπων καθορίζεται από τη θέση των αστερών την ώρα της γέννησής τους καθώς και στην τιμωρία των ανθρώπων από τους θεούς. Έτσι γεννιέται η ιστορία του κατακλυσμού.

Η γραφή

Οι Σουμέριοι χρησιμοποιούν γραφή με σφηνοειδείς χαρακτήρες. Τη γραφή αυτή υιοθετούν κι οι υπόλοιποι λαοί της Μεσοποταμίας. Αποκρυπτογραφήθηκε το 19ο αιώνα από τους Grotfend και Rawlinson.

Οι επιστήμες.

- Αναπτύσσονται η χωρομετρία, η γεωμετρία ,η αριθμητική.
- Αναπτύσσονται η αστρολογία και η αστρονομία
- Μελετούνται οι φάσεις της σελήνης, χωρίζεται το έτος σε δώδεκα μήνες , ο μήνας σε τέσσερις εβδομάδες , διαιρείται ο ημερήσιος χρόνος σε ώρες με το ηλιακό ρολόι και προσδιορίστηκαν οι εκλείψεις του ηλίου και της σελήνης
- Επίσης αναπτύχθηκαν πρακτικές γνώσεις φαρμακευτικής και ιατρικής.

Νομοθεσία

Οι νόμοι του Χαμουραμπί αποτελούν την πρώτη προσπάθεια κωδικοποίησης του άγραφου δικαίου και σταθμό στην οργάνωση της κοινωνικής ζωής. Σώθηκαν σε μία στήλη που σήμερα βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου.

Τα γράμματα

Το επικό ποίημα Γκιλγκαμές εκφράζει τους φόβους και τις φιλοδοξίες του ανθρώπου και προβάλλει τη δύναμη της νόησης και του πολιτισμού.

Σε ποιητική μορφή σώζονται μύθοι που αναφέρονται στη δημιουργία του κόσμου και τον κατακλυσμό.

Οι τέχνες.

Οι μεσοποταμιακοί λαοί φτιάχνουν μεγάλα οικοδομήματα από πλίνθους.

Οι Ασσύριοι κατασκευάζουν κτίρια από πέτρα διακοσμημένα με ζωγραφιστές και ανάγλυφες παραστάσεις που δείχνουν τον πολεμικό χαρακτήρα αυτού του λαού, ενώ τα έργα των Σουμέριων απεικονίζουν ένα λαό ειρηνικό.

Καλλιεργήθηκε η μικροτεχνία και η σφραγιδογλυφία.

Σημαντική θέση στη ζωή των λαών αυτών είχε και η μουσική(βρέθηκαν άρπες σε βασιλικούς τάφους και πολλές παραστάσεις μουσικών οργάνων :σείστρων, τυμπάνων, αρπών)